

جایگاه ورزش جانبازان و معلولین در توان بخشی

محقق: دکتر یمیی سفنگوئی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

روند توان بخشی:

ابتدا تعریفی از توان بخشی ارائه می دهیم و بعد خدمات مختلف آن را طرح می کنیم:

توان بخشی عبارتست از مجموعه ای از خدمات و اقدامات پزشکی، آموزشی، حرفه آموزی و اجتماعی است که برای ناتوانی جسمی، ذهنی، روانی، حرفه ای و اجتماعی معلولین و ارتقای سطح کارایی آنها تا بالاترین حد ممکن به منظور دستیابی فرد به یک زندگی مستقل در جامعه عرضه می گردد.

در توان بخشی کار بصورت تیمی انجام می شود و چهار تیم در آن فعالیت دارند که عبارتند از:

- توان بخشی پزشکی

- توان بخشی حرفه ای

- توان بخشی اجتماعی

- توان بخشی آموزشی

سازمان بهداشت جهانی، توان بخشی را فرایندی هدفمند و در مدت زمان محدود

ذکر می کند حال تعریفی از خدمات توان بخشی مختلف را ارائه می کنیم:

۱- توان بخشی پزشکی (Medical Rehab)

شامل مجموعه اقدامات پزشکی، بیمارستانی از بدو وارد آمدن آسیب به خود تا زمانی که فرد به لحاظ جسمانی به بالاترین حد ممکن ارتقاء یابد، فی باشد.

۲- توان بخشی اجتماعی (Social Rehab)

شامل اقداماتی است که در سطح جامعه (اعم از کوچک و بزرگ) انجام می شود تا اجازه یک زندگی و فعالیت راحت و تا حد امکان مستقل را برای خود فراهم نماید.

۳- توان بخشی حرفه ای (Vocational Rehab)

مجموعه اقدامات ارزیابی و آموزش حرفه ای را شامل می شود.

۴- توان بخشی آموزشی (Educational Rehab)

شامل اقدامات آموزشی و ارتقای سطح معلومات افراد می باشد.

ورزش در برخی کشورهای پیشرفته به عنوان یک مقوله جداگانه و خاص برای جانبازان و معلولین مطرح است به عبارت دیگر جدای از توان بخشی مطرح می کنند و در برخی کشورها در ارتباط با توان بخشی در نظر می گیرند.

آنچه که قابل توجه است، خدمات توان بخشی برای مدت زمان محدود ارائه می شوند و این خدمات روزی پایان می پذیرند ولی ورزش برای جانبازان و معلولین تمامی ندارد. ورزش در ابعاد مختلف می تواند ادامه یابد. افراد با توجه به علاقمندی خود می توانند همچنان ورزش را دنبال کنند و افراد جانباز و معلول دارای استعداد ورزشی که علاقمند حضور در سطوح بالاتر هستند، می توانند به سطوح قهرمانی برسند و این سن و جنس نمی شناسد. پس ورزش و رای توان بخشی است.

با توجه به عملکرد بدنی و نقش ورزش در بدن می توان ادعا کرد که ورزش جانبازان و معلولین ارتباط نزدیکی با توان بخشی پزشکی دارد. همانطور که گاتمن از طریق تأثیرات ورزش روی بدن معلولان، آنرا در سطح جهانی بسط داد. در واقع

گاتمن تأثیرات ورزش را در توان بخشی پزشکی ملاحظه نمود.

از طرفی ورزش موجب می گردد تا جانبازان و معلولین در سطح جامعه (اعم از شهری، کشوری، جهانی) وارد شوند، بنابراین می توان ورزش را در توان بخشی اجتماعی نیز در نظر گرفت و به تأثیرات مهم آن در روند اجتماعی کردن افراد معلول و عادی سازی آنان اشاره نمود.